

ที่ กษ ๑๐๐๒/ว ๙๙๒

ถึง สำนักทุกสำนัก กองทุกกอง สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรทุกสำนักงาน
สำนักงานเกษตรจังหวัดทุกจังหวัด สำนักงานเกษตรพื้นที่กรุงเทพมหานคร และศูนย์ทุกศูนย์

กรมส่งเสริมการเกษตร ขอส่งสำเนาบทคัดย่อของนายสุเทพ โสมิตรี นักวิชาการเกษตร
ชำนาญการพิเศษ ตำแหน่งเลขที่ ๑๑๓๙ กลุ่มส่งเสริมการผลิตไม้ผล สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร
ซึ่งขอประเมินบุคคลเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งดำรงตำแหน่งนักวิชาการเกษตรเชี่ยวชาญ (ผู้เชี่ยวชาญด้านส่งเสริมและ
จัดการการผลิตไม้ผล ไม้ยืนต้นและยางพารา) สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร
จำนวน ๓ เรื่อง คือ

๑. การศึกษาศักยภาพการผลิตและการตลาดมะพร้าวน้ำหอมเพื่อการส่งออก
๒. การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไม้ผล ไม้ยืนต้นที่สำคัญทางเศรษฐกิจ ภายใต้ระบบส่งเสริม
การเกษตรแบบแปลงใหญ่
๓. การจัดการการผลิตไม้ผลคุณภาพเชิงการค้า

มาเพื่อแจ้งเวียนหน่วยงานในสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร ก่อนการประเมินบุคคลและผลงานเป็นเวลา ๑๕ วัน
โดยนับตั้งแต่วันที่ระบุในหนังสือแจ้งเวียน และหากไม่มีบุคคลใดคัดค้านตามระยะเวลาที่กำหนดจะถือว่าเป็น
เป็นผลงานที่แท้จริงของผู้ขอรับการประเมิน ตามที่แนบมาพร้อมนี้ จำนวน ๑ ฉบับ

กองการเจ้าหน้าที่

โทร. ๐ ๒๕๓๙ ๙๕๒๐

E-mail : person20@doae.go.th

การศึกษาศักยภาพการผลิตและการตลาดมะพร้าวน้ำหอมเพื่อการส่งออก

นายสุเทพ โสมภีร์ และ นางสาวทัศนาศิต สร้าง

สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตร

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพด้านการผลิตและการตลาดของมะพร้าวน้ำหอมทั้งในและส่งออกต่างประเทศ ๒) ศึกษาแนวทางในการวางแผนและวิจัยเพื่อพัฒนามะพร้าวน้ำหอมของไทย ๓) วิเคราะห์ข้อมูลมะพร้าวน้ำหอมนำไปประกอบการตัดสินใจในการลงทุนของผู้ผลิตหรือจำหน่ายมะพร้าวน้ำหอม โดยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลและสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวน้ำหอม ผู้รวบรวมและผู้ประกอบการทั้งส่งภายในประเทศและต่างประเทศ และดำเนินการเฉพาะในเขตพื้นที่ของจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม นครปฐม ราชบุรี และจังหวัดฉะเชิงเทรา เนื่องจากเป็นแหล่งใหญ่ที่สำคัญทางเศรษฐกิจในการผลิตมะพร้าวน้ำหอมเพื่อการบริโภคภายในและส่งออกต่างประเทศเป็นหลัก จึงได้กำหนดวิธีการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลไว้ ดังนี้ ๑) ข้อมูลปฐมภูมิ โดยสัมภาษณ์ (Interview) และสังเกตการณ์ (Observation) จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตมะพร้าวน้ำหอมเพื่อการส่งออก ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษานี้ แบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม คือ (๑) เกษตรกรชาวสวนผู้ปลูกมะพร้าวน้ำหอม รวม ๑๒๐ ราย (๒) ผู้รวบรวมผลผลิต รวม ๑๐ ราย (๓) ผู้ส่งออก จำนวน ๕ ราย รวมทั้งสิ้น ๑๓๕ คน ดำเนินการเฉพาะอำเภอและตำบลที่มีการปลูกมะพร้าวน้ำหอมเชิงการค้าเป็นหลัก ทั้งนี้ เนื่องจากเกษตรกรชาวสวนผู้ปลูกมะพร้าวน้ำหอม ผู้รวบรวมผลผลิตและผู้ส่งออกมีจำนวนมาก จึงต้องดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ๒) ข้อมูลทุติยภูมิ โดยรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย แหล่งปลูก พื้นที่ปลูก ลักษณะการผลิต ปริมาณผลผลิต การจัดการต่างๆ เพื่อการส่งออกจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งจากทางราชการและภาคเอกชน รวมทั้ง การค้นคว้าหาข้อมูลผ่านทางอินเทอร์เน็ต เอกสาร และสิ่งพิมพ์ต่างๆ ๓) การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้านเนื้อหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) เพื่อหาความถี่ ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และสถิติอื่นๆ ตามความเหมาะสม รวมทั้ง การวิเคราะห์ SWOT และ TOWS Matrix

จากผลการศึกษาทำให้ทราบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุมากกว่า ๕๐ ปีขึ้นไป การศึกษาดำเนินการโดยมีสมาชิกในครัวเรือน ๑ - ๓ คน มีประสบการณ์ทำสวนมะพร้าวมากกว่า ๑๐ ปี ด้านการรับข้อมูลข่าวสารเกษตรกรเคยผ่านการอบรม อ่านตำรา ปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนบ้าน รวมทั้ง ติดตามข่าวสารทางโทรทัศน์ มีพื้นที่ปลูกมะพร้าวมากกว่า ๑๐ ไร่ เป็นพื้นที่ของตนเอง อายุต้นมะพร้าวมากกว่า ๑๐ ปี เป็นพันธุ์มะพร้าวกันจิบ เพาะพันธุ์เอง ปลูกระยะ ๖ X ๖ เมตร สภาพดินเป็นดินร่วนเหนียว ความสมบูรณ์ปานกลาง อุปกรณ์ที่ใช้ เช่น เครื่องสูบน้ำ เรือพ่นน้ำ เป็นต้น มีการใส่ปุ๋ยคอกปีละ ๒ ครั้งร่วมกับปุ๋ยเคมี มีการป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน ทำความสะอาดสวน ลอกร่องสวน จำนวนครั้งเก็บเกี่ยวผลผลิตมะพร้าวมากกว่า ๑๒ ครั้งต่อปี ระยะการเก็บเกี่ยวสังเกตจากหลายอย่าง เช่น สีผล ทางหู จันที่เหนือขึ้นไป เป็นต้น เก็บเกี่ยวโดยปล่อยลงร่องน้ำ จำหน่ายแบบเป็นทะลายนับผล ราคาจากสวนผลละ ๒๐ - ๒๕ บาท ช่วงมะพร้าวราคาต่ำจะอยู่ช่วงเดือนมกราคม - เดือนกุมภาพันธ์ ราคาสูงจะอยู่ช่วงเดือนกรกฎาคม - เดือนกันยายน มีพ่อค้ามารับถึงสวนและตัดเอง แหล่งจำหน่าย เช่น ร้านค้าริมทาง

ตลาดใหญ่ในเมือง เช่น ตลาดไท ตลาดสี่มุมเมือง เป็นต้น และผู้ประกอบการเพื่อการส่งออกต่างประเทศ ส่วนร้านค้าริมทางจะรับซื้อมาจากสวนในพื้นที่ปลูกเป็นหลักเฉลี่ยอาทิตย์ละครั้งแล้วแต่ความต้องการของตลาด จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่า มะพร้าวน้ำหอมตลาดยังมีความต้องการอีกมากทั้งผู้บริโภคภายในประเทศ และต่างประเทศ จึงเป็นพืชทางเลือกในการส่งเสริมการปลูกพืชที่รัฐบาลมีนโยบายและส่งเสริมให้มีการปลูก เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญพืชหนึ่ง

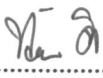
เลขทะเบียนวิจัย ๖๐-๐๐๐๑๐๓-๐๒-๐๑

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้น
เป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นายสุเทพ โสมภีร์)

นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ
ปฏิบัติหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญด้านส่งเสริมและจัดการ
การผลิตไม้ผล ไม้ยืนต้นและยางพารา

ลงชื่อ.....

(นางสาวัทศนา คิตสร้าง)

นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

ได้ตรวจสอบแล้ว ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าว
ข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นางวิลาวัลย์ วงษ์เกษม)

ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร

การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไม้ผล ไม้ยืนต้นที่สำคัญทางเศรษฐกิจ ภายใต้ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

นายสุเทพ โสมภีร์ และ นางสาววัลภา ปันตะ

สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตร

บทคัดย่อ

การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไม้ผล ไม้ยืนต้นที่สำคัญทางเศรษฐกิจภายใต้ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ๑) การผลิตไม้ผล ไม้ยืนต้นที่สำคัญทางเศรษฐกิจ จำนวน ๘ ชนิด ได้แก่ ทุเรียน มังคุด เงาะ ลำไย มะม่วง ส้มโอ ปาล์มน้ำมัน และกาแฟ ๒) แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไม้ผล ไม้ยืนต้นที่สำคัญทางเศรษฐกิจ จำนวน ๘ ชนิด ได้แก่ ทุเรียน มังคุด เงาะ ลำไย มะม่วง ส้มโอ ปาล์มน้ำมันและกาแฟ โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร รายงาน และการสำรวจข้อมูลการผลิตไม้ผล ไม้ยืนต้นที่สำคัญทางเศรษฐกิจ

ผลการศึกษาพบว่า การผลิตไม้ผล ไม้ยืนต้นที่สำคัญทางเศรษฐกิจ จำนวน ๘ ชนิด ได้แก่ ทุเรียน มังคุด เงาะ ลำไย มะม่วง ส้มโอ ปาล์มน้ำมัน และกาแฟ ภายใต้ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ในปี ๒๕๕๙ มีจำนวนทั้งหมด ๖๔ แปลง พื้นที่ ๓๒๒,๔๘๓.๗๐ ไร่ เกษตรกร จำนวน ๑๔,๑๙๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๗๒ ของจำนวนแปลงใหญ่ ปี ๒๕๕๙ ทั้งหมด ได้แก่ ๑) ทุเรียนจำนวน ๑๓ แปลง พื้นที่ ๑๐,๕๓๗.๒๕ ไร่ เกษตรกร ๑,๕๒๕ ราย ๒) มังคุด จำนวน ๑๒ แปลง พื้นที่ ๖,๘๒๓ ไร่ เกษตรกร ๑,๒๗๐ ราย ๓) เงาะ จำนวน ๑ แปลง พื้นที่ ๔๘๓.๓๓ ไร่ เกษตรกร ๑๑๕ ราย ๔) ลำไย จำนวน ๑๐ แปลง พื้นที่ ๑๙,๐๘๔.๗๕ ไร่ เกษตรกร ๒,๐๕๘ ราย ๕) มะม่วง จำนวน ๗ แปลง พื้นที่ ๑๐,๓๘๓ ไร่ เกษตรกร ๖๗๑ ราย ๖) ส้มโอ จำนวน ๕ แปลง พื้นที่ ๔,๗๒๗ ไร่ เกษตรกร ๔๗๗ ราย ๗) ปาล์มน้ำมัน จำนวน ๑๕ แปลง พื้นที่ ๒๖๘,๔๐๐.๓๓ ไร่ เกษตรกร ๗,๘๗๕ ราย และ ๘) กาแฟ จำนวน ๑ แปลง พื้นที่ ๑,๕๐๐ ไร่ เกษตรกร ๒๐๐ ราย ผลสัมฤทธิ์ในการเข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่พบว่า ๑) ทุเรียน ลดต้นทุนการผลิตร้อยละ ๑๕.๗๐ เพิ่มผลผลิต ร้อยละ ๑๕.๔๐ มูลค่าเพิ่ม ๔๓๒.๕๖ ล้านบาท ๒) มังคุด ลดต้นทุนการผลิตร้อยละ ๑๕.๖๙ เพิ่มผลผลิต ร้อยละ ๑๕.๔๔ มูลค่าเพิ่ม ๓๒.๐๐ ล้านบาท ๓) เงาะ ลดต้นทุนการผลิตร้อยละ ๑๙.๖๙ เพิ่มผลผลิต ร้อยละ ๗.๙๘ มูลค่าเพิ่ม ๖.๐๔ ล้านบาท ๔) ลำไย ลดต้นทุนการผลิตร้อยละ ๑๕.๗๐ เพิ่มผลผลิต ร้อยละ ๑๕.๔๐ มูลค่าเพิ่ม ๒๔๖ ล้านบาท ๕) มะม่วง ลดต้นทุนการผลิตร้อยละ ๑๔.๐๓ เพิ่มผลผลิต ร้อยละ ๓๐.๐๐ มูลค่าเพิ่ม ๑๔๑.๖๑ ล้านบาท ๖) ส้มโอ ลดต้นทุนการผลิตร้อยละ ๑๙.๓๘ เพิ่มผลผลิต ร้อยละ ๙.๘๗ มูลค่าเพิ่ม ๓๒.๓๔ ล้านบาท ๗) ปาล์มน้ำมัน ลดต้นทุนการผลิต ร้อยละ ๑๔.๙๐ เพิ่มผลผลิต ร้อยละ ๑๗.๖๕ มูลค่าเพิ่ม ๑,๒๔๘ ล้านบาท และ ๘) กาแฟลดต้นทุนการผลิตร้อยละ ๒๐.๐๐ เพิ่มผลผลิต ร้อยละ ๒๐.๐๐ มูลค่าเพิ่ม ๑๙.๐๑ ล้านบาท

สำหรับแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไม้ผล ไม้ยืนต้นที่สำคัญทางเศรษฐกิจภายใต้ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ มีดังนี้ ๑) ควรมีการบริหารจัดการด้านข้อมูลไม้ผลและไม้ยืนต้น เช่น การจัดทำข้อมูลพื้นฐานเพื่อการคาดคะเนผลผลิตพื้นที่ปลูก และพื้นที่ให้ผล ปรับปรุงข้อมูลพื้นฐานติดตามสถานการณ์การเก็บเกี่ยว ราคาผลผลิต และการตลาด ๒) ควรมีการจัดการด้านการผลิต เช่น ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพไม้ผล ไม้ยืนต้นตามหลักการบริหารจัดการแปลงใหญ่คือ ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิต พัฒนาคุณภาพ สร้างความเข้มแข็งให้กับ

กลุ่มและการบริหารจัดการที่ดี ๓) การบริหารจัดการด้านการตลาด เช่น สนับสนุนให้ตลาดปกติสามารถดำเนินการได้อย่างเต็มประสิทธิภาพและส่งเสริมให้มีการกระจายผลไม้ และไม่ยืนต้น ผ่านสถาบันเกษตรกรทั้งในรูปแบบการเกษตร และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

เลขทะเบียนวิจัย ๖๐-๐๐๐๑๐๓-๐๒-๐๒

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้น
เป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....
(นายสุเทพ โสมภีร์)

นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ
ปฏิบัติหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญด้านส่งเสริมและจัดการ
การผลิตไม้ผล ไม้ยืนต้นและยางพารา

ลงชื่อ.....
(นางสาววัลภา ปันตะ)

นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ

ได้ตรวจสอบแล้ว ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าว
ข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....
(นางวิลาวัลย์ วงษ์เกษม)

ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร

การจัดการการผลิตไม้ผลคุณภาพเชิงการค้า

นายสุเทพ โสมภีร์

สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตร

บทคัดย่อ

ไม้ผลเป็นสินค้าเกษตรสำคัญชนิดหนึ่งของประเทศไทย ปัจจุบันมีพื้นที่ปลูกไม้ผล ๕๗ ชนิด ประมาณ ๗.๓ ล้านไร่ ผลผลิตปีละประมาณ ๑๑.๒๕ ล้านตัน เกษตรกรมีการรวมกลุ่มผู้ผลิตและจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งสิ้น ๙๐๒ กลุ่ม และมีสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรซึ่งเป็นสถาบันเกษตรกรที่เป็นนิติบุคคล ในจังหวัดแหล่งผลิตผลไม้สำคัญ ประมาณ ๓๔๘ แห่ง โดยในปี ๒๕๕๙ ประเทศไทยส่งออกผลไม้และผลิตภัณฑ์แปรรูป ทำรายได้เข้าสู่ประเทศเป็นมูลค่ารวมทั้งสิ้น ๘๘,๒๘๕ ล้านบาท ทั้งนี้ พื้นที่ปลูกไม้ผลของประเทศไทย จัดอยู่ในลำดับที่ ๙ ของโลก และมีปริมาณผลผลิตจัดอยู่ในลำดับที่ ๑๒ ของโลก โดยพื้นที่ปลูกไม้ผลเขตร้อนของประเทศไทยจัดอยู่ในลำดับที่ ๒ และมีผลผลิตจัดอยู่ในลำดับที่ ๕ ของโลก อีกทั้งประเทศไทยยังเป็นผู้นำ การผลิตและการส่งออกผลไม้เมืองร้อนที่สำคัญและมีชื่อเสียงที่สุดในภูมิภาคเอเชีย โดยพื้นที่ปลูกไม้ผลของ ประเทศไทยจัดอยู่ในลำดับที่ ๒ ของอาเซียน มีปริมาณผลผลิตจัดอยู่ในลำดับที่ ๓ ของอาเซียน และมีมูลค่า การส่งออกเป็นอันดับหนึ่ง รวม ๔๐๕ ล้านเหรียญสหรัฐ หรือร้อยละ ๔๓.๗๓ ของมูลค่าการส่งออกผลไม้และ ผลิตภัณฑ์ภายในตลาดอาเซียน รวมทั้งประเทศไทยยังเป็นผู้ส่งออกสำคัญอันดับหนึ่ง ประมาณร้อยละ ๗๐ ในการส่งออกผลไม้และผลิตภัณฑ์ของอาเซียนไปโลก

เอกสารวิชาการเรื่องนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร ที่รับผิดชอบงานด้านส่งเสริมและพัฒนาการผลิตด้านพืชสวน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับพืชสวน รวมทั้ง เกษตรกร ปราดเปรื่อง (Smart Farmer) เกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart farmer) โดยเฉพาะผู้ผลิตด้านไม้ผลเป็นหลัก เพื่อให้ได้รับทราบแนวทางและวิธีการพัฒนาคุณภาพผลผลิตให้มีคุณภาพตรงตามที่ต้องการ ทั้งภายในและต่างประเทศ ตลอดจนนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งได้จากการรวบรวมจาก หนังสือ บทความ และเอกสารเผยแพร่ที่เกี่ยวข้อง และจากประสบการณ์ของผู้เขียนเอง แล้วนำมาประมวล จัดเป็นหมวดหมู่ ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของผลไม้ไทย การจำแนกหมวดหมู่ประเภทไม้ผล ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ ชนิดผลไม้สำคัญทางเศรษฐกิจของไทย เช่น ทุเรียน มังคุด เงาะ ลองกอง ลำไย ลิ้นจี่ มะม่วง เป็นต้น กระบวนการผลิตเริ่มตั้งแต่พันธุ์ การปลูก การปฏิบัติดูแลรักษา การป้องกันกำจัดโรคแมลง ช่วงฤดูกาลผลผลิตออกสู่ตลาด การเก็บเกี่ยวผลผลิตระยะที่ถูกต้องเหมาะสม การปฏิบัติก่อนและหลังการ เก็บเกี่ยวผลไม้ เช่น การตัดแต่งผล ทำความสะอาด คัดแยกคุณภาพ การบรรจุหีบห่อจนถึงกระบวนการส่งออก หรือจำหน่ายทั้งภายในและต่างประเทศ เป็นต้น

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้น

เป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นายสุเทพ โสมภีร์)

นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ
ปฏิบัติหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญด้านส่งเสริมและจัดการ
การผลิตไม้ผล ไม้ยืนต้นและยางพารา

ได้ตรวจสอบแล้ว ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าว

ข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นางวิลาวัลย์ วงษ์เกษม)

ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร